

TRGOVSKA

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 25. aprila 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 48.

K otvoritvi vajeniške razstave v Ljubljani.

Kmalu po prevratu so se začele v vrstah naših smotrnejših in zavednejših obrtnikov pojavljati želje, da bi se naj napravilo splošen pregled, nekako revijo obrtniškega naraščanja cele Slovenije. Ta revija bi naj predstavljala najzanesljivejšo bilanco dosedanjih stremljenj in prizadevanj tam, kjer bi se morala koncentrirati vsa pozornost ne samo obrtnikov, ampak tudi države, kajti od strokovnih in moralnih zmožnosti naraščanja ni odvisen samo procvit obrtniškega stanu, ampak v veliki meri tudi procvit države. Obrtništvo tvori, ne glede na svojo produktivno moč po svoji številčnosti in po svojem socialnem položaju najvažnejši steber srednjih slojev, odločilni faktor v meščanski družbi in kot tak tudi najmočnejšo oporo države. Zato bi morala država sama skrbeti za to, da si to oporišče ojači, da bo ostalo močno in neomajno tudi v najhujših viharjih.

Hvalevredni inicijativi Zveze obrtnih zadrug se je po velikem trudu posrečilo, da je mogla želje našega obrtništva realizirati, da je podvzela vse, da se omogoči prireditve vajeniške razstave. Delo zveze zasluži toliko večje priznanje, ker se je vršilo v razmerah, ki niso za naše obrtništvo preveč ugodne. Streti je bilo mnogo predhodkov in zmagati mnogo zaprek, toda ciljnemu stremljenju naših obrtnikov, ki niso pod še tako težko pezo javnih dajatev, pod katerimi ječi danes slovenski obrtnik, izgubili prisojeno jim čisto stanovsko samozavest in ponos, se je posrečilo premestiti vse težave, in jutri, dne 26. t. m. se ob navzočnosti visokih naših državnih funkcionarjev, zastopnikov stanovskih korporacij in organizacij, številnih predstaviteljev obrtništva iz vseh krajev Slovenije in pred armado naših mladih pionirjev, svečano otvori vajeniška razstava.

V kolikor se da že sedaj po pripravah soditi, bo razstava brez dvoma v polni meri dosegla svoj namen. Razstavljeni so predmeti najrazličnejših strokov, izdelani od vajencev iz cele Slovenije, tako da bo razstava nudila res pravo sliko o strokovnem nivoju slovenskega obrtniškega naraščanja.

Razstava, kjer bodo razstavljena izbrana, dovršena dela naših najspretnnejših vajencev, bo nudila razstavljalcem samim, pa tudi vsem drugim vajencem, ki jo bodo posejeli, največjo pobudo k tekmi v kvalitetnem delu, ojačila bo njihovo stanovsko samozavest in ponos. Pri primerjanju raznih izdelkov ene in iste stroke bo dobil vajenec nove ideje, ki ga bodo gnale naprej k polni dovršenosti, ki mu bodo pripomogle do vzornega mojstra in šestokrat do podjetnega industrijca.

Slika, ki nam jo bo nudila razstava, nam bo jasno kazala, v katere stroke naj bi posegla država z obrtno-pospeševalnimi akcijami. Vidimo, da se v našo državo uvažajo dragoceni obrtniški izdelki, ki bi se dali tudi doma producirati, z druge strani pa so nekatere stroke prenasočene. Zato bi morala v to poseči država s smotreno obrtno-pospeševalno politiko, da bi pomanjkanje obrtnikov v eni stroki in prenasočenos v drugi stroki spravila v sklad s potrebami konsuma. Pri mnogih predmetih bo zapaziti, da bi se dali izvršiti mnogo preciznejše, mnogo okusnejše, ako bi imel vajenec na razpolago moderne tehnične pripomočke. Tudi tu bo dolžnost države,

da z ustanovitvijo vzornih delavnic, permanentnih razstav orodja, strojev in drugih pripomočkov, kakor tudi s tečajji, seznaniti naše obrtništvo z novimi stroji, z modernimi delovnimi metodami tako, da bo moglo dvigniti kvaliteto svojih izdelkov in jih usposobiti za konkurenco z inozemstvom.

Vajeniška razstava bo brez dvoma pokazala najtočnejše smeri, kje in kako pričeti, da se izpolnijo praznote, odnosno, da se s specializacijo posameznih strokov dvigne kakovost izdelkov. Naj bi ta prireditve, ki je tako lep dokaz o marljivosti, zmožnosti in ljubezni naših vajencev do dela, pa

tudi o smotrenosti, resni volji, žilavosti in samozavesti slovenskega mojstra, ki je mogel kljub tako težkim razmeram vendar ustvariti toliko dela, vzbudila na kompetentnih mestih ono razumevanje, ki ga najdemo za napredek in procvit obrtništva v vseh drugih državah. Pri sistematično organizirani, smotreni obrtno-vajeniški politiki bi se dali doseči veliki uspehi. Vajeniška razstava nam kaže, da imamo med našim obrtniškim naraščanjem mnogo podjetnega, najboljšega materiala in dolžnost razumne gospodarke politike bi bila, da ga izkoristi. Za obrtno pospeševanje investirani denar bo nosil gotove in visoke obresti!

Prometne razmere v Sloveniji.

Iz poročila, ki ga je poslala Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo Centrali industrijskih korporacij za sestavo referata za Sarajevski gospodarski kongres, povzamemo:

1. Novogradnje.

Slovenija potrebuje za svoj gospodarski razvoj dograditve dveh važnih železniških prog in sicer:

a) Podaljšanje železnice Ljubljana-Kočevje do postaje Brod-Moravice odnosno do kake druge bližnje in najprikladnejše postaje na reški progji, da dobimo tako najkrajšo zvezo s Sušakom. Sedanja zveza Ljubljane s Sušakom preko Karlova je za 203 km daljša, kakor pa je zveza Ljubljane preko Postumije in St. Petra. Zato je potrebno, da se dogradi od Kočevja proti jugu manjkajoči del ca 34 km proge, da postane naša trgovina neodvisna od italijanskih pristanišč, Trsta in Reke. Pripominjamo, da je zgradba te proge že zakonjena v zakonu o Blairovem dolarskem posojilu in da je bila že v vseh varijantah ponovno trasirana in so podrobni načrti že izdelani.

b) Druga potrebna železniška zveza je spojitev Rogaške Slatine s Krapino, kjer manjka ca 17 km železniške proge, katero Madžari v bivši monarhiji niso dovolili zgraditi. S to progo bi se spojila Savinjska dolina s hrvaškimi Zagorjem ter zvezali dve važni kopalnišči, Rogaška Slatina in Krapina. Obenem pa bi se na ta način otvorila nova železniška zveza med Slovenijo in zaledjem ter razbremenil promet preko Zidanega mosta. Glede te zveze pripominjamo, da je njeno zgradbo zahteval na veliki železniški konferenčji meseca maja 1920 v Beogradu predstavnik velikega generalnega štaba tudi iz strateških ozirov. Glede obeh imenovanih prog je zbornica opetovano naslovila obširne spomenice pristojnim ministrstvom, v katerih je v vseh podrobnostih obrazložila pomen teh zvez, utemeljila — potrebo njih zgradb in dokazala njih rentabilnost. Njih zgradbo želijo in zahtevajo tudi hrvaški gospodarski krogi.

2. Promet in prometne razmere.

V splošnem je ugotoviti, da opazimo v prometu tekom lanskega leta znaten napredek. S prvim januarjem 1925 so se zato tudi skrajšali dodatni dobavni roki. Sicer je to le delni korak povojnih odredb v prometu in so sedanji dodatni dobavni roki, ki znašajo pri tovarnem prometu za vsakih pričeti 200 km 6 dni, še vedno znatna ovira tečnosti, hitrosti in sigurnosti trgovskega prometa. Zato bi bilo

treba, da se jih čimprej skrajša na izmero reglementarnih dobavnih rokov.

V ostalem je beležiti napredek v prometu v tem, da je cirkulacija železniških vagonov hitrejša in da je število prometnih omejitev vedno manjše. K zboljšanju prometne situacije so znatno prispevali reparacijski vagoni, ki smo jih na podlagi prejšnjih naročil prejeli tekom lanskega leta iz Nemčije, poleg tega pa tudi vozni park ca 1200 vagonov, ki smo ga prejeli od repartijske komisije od bivšega skupnega avstro-ogrškega voznega parka. Končno je še omeniti znatno pridobitev na voznem parku iz naslova repartijske parka bivše južne železnice, od katerega smo prejeli od nasledstvenih držav po zaključkih konference v Rimu in Genovi ca 1000 vagonov.

Za presojo potrebe na voznem parku nam nudi statistika količin naše zunanje trgovine dobro podlago. Po množini je znašal naš izvoz leta 1923 2 milijarde 854 milijonov 402.089 kilogramov, dočim je znašal naš uvoz 980 milijonov 529.704 kilogramov. Iz tega sledi, da je bilo torej razmerje količine uvoza in izvoza v letu 1923 kakor 1 : 3, ker se množini v statistiki v komadih navedenega blaga skoro krijejo. Vpoštevati pa moramo pri tem, da se znaten del našega izvoza, posebno množinsko blago ne transportira po železnici, marveč po Donavi in je vsled tega razmerje voznega parka, ki je potreben za uvoz in za izvoz po železnici, nekoliko ugodnejše. Toda kakovost blaga, ki ga uvažamo in izvažamo, je bistveno različna in radi tega so tudi zahteve, katere se stavijo glede transportnih sredstev za uvozno blago in za izvozno blago, različne. Dočim se pri uvozu porablja pretežno zaprte vagone, se izvozno blago transportira pretežno v odprtih vagonih. Iz inozemstva dosepele odprte vagone moremo zato le deloma izkoristiti na povratni vožnji, deloma pa jih pošiljamo prazne nazaj, kakor prejemo tudi iz inozemstva veliko število naših odprtih vagonov praznih.

V območju ljubljanske direkcije znaša povprečna dnevna potreba za nakladanje 300—400 pokritih vagonov in 600—800 odprtih vagonov. Primanjkuje nam v našem voznem parku pripravnih vagonov za prevoz dolgega lesa, kakor tudi takozvanih dopionov in zato predlagamo, da se nabavi teh vagonov za naš eksport posveti posebno pažnjo.

Moment, kateremu je treba posvetiti največjo pažnjo, je ta, da znaša število pokvarjenih vagonov v naši

državi ca 35% celokupnega voznega parka in da število pokvarjenih vagonov raste. Na progah ljubljanske direkcije je sedaj nad 3600 vagonov v pokvarjenem stanju. Med temi vagoni pa je znaten del tudi takih, glede katerih usode radi visečih repartijskih in reparacijskih vprašanj še ni odločeno. V ostalem pripominjamo, da ima Slovenija za izvoz prilično stalne dnevne kontingente premoga, lesa in zato jesenska izvozna kampanja v Sloveniji ne pride tako eruptivno do izraza, kakor v Vojvodini in Srbiji. Tudi se je tekom lanskega leta ugotovilo znaten padec na potrebi tonaže napram letu 1923, kar se da razlagati deloma z produkcijsko krizo, deloma z trgovsko stagnacijo. Kljub temu je vladalo v jeseni, ko se je iz Slovenije odtegnilo znaten del voznega parka za prevoz sladkorne repe, občutno pomanjkanje vagonov za lesni eksport. Najmočnejše se je to čutilo v mesecu oktobru, novembru in decembru. Šele po novem letu je pomanjkanje polagoma popustilo.

Z ozirom na zgoraj navedena dejstva imajo gospodarski krogi interes:

1. da se posveti hitrejši in izdatnejši popravili voznega parka večjo pažnjo ter

2. da se omogoči tudi lažja in izdatnejša oskrba železniških delavnic z materialom. V Sloveniji imamo sicer zadostno število obratnih delavnic pri kurilnicah, kakor tudi dobro opremljeno glavno delavnico v Mariboru in pomožno delavnico v Ptujju. Toda delo v teh delavnicah ovira nizko odmerjeni budžet, kakor tudi sedanji birokratični način nabavljanja materiala. Delavnice, odnosno direkcija morajo za vsako nabavo napraviti tri vloge. Prvo za dovolitev angažiranja kredita, nato dvakrat objaviti razpis licitacije in konečno prositi še za odobritev izvršene licitacije, kar traja navadno vse skupaj po dva meseca, največkrat pa še delj časa. Zato bi bilo treba, da se nabavno postopanje poenostavi, ker vrši itak mestna kontrola natančen nadzor nad celim obratom in poslovanjem.

Dalje smatramo za potrebno, da se obdržijo pogodbe glede najema tujih vagonov z inozemskimi družbami, ki jih je bila sklenila svoječasno bivša južna železnica po ugodnih cenah po 1 švicarski frank, odnosno po 0.65 cts. in celo tudi po 0.13 cts. najemine na dan za vagon. Te najemine nizke najemine opravičujejo držanje vagonov tudi v dobi, ko ne vlada za razpoložljivo tonažo največja napetost.

Ako upoštevamo, da znašajo povprečni stroški za velika popravila tovarnih vagonov po računu delavnice državnih železnic v Mariboru 12.000 dinarjev za vagon, a za mala popravila ca. 3000 Din, vidimo, da bi se dal cel tovarni vozni park, v kolikor ne bode sploh kasiran, z razmeroma majhnimi stroški popolnoma reparirati in bi stroški za reparaturo vseh vagonov, ki se nahajajo v območju ljubljanske direkcije, najbrž ne dosegli niti vsote 14 dnevni dohodkov območja ljubljanske direkcije. V ostalem smatramo, da ni pravilno, da se krije vse stroške za obnovenje voznega parka iz tekočih prometnih dohodkov in smatramo, da bi bilo v tem oziru treba najeti posojilo in napraviti program, da bi se ti izdatki porazdelili na večje število let.

Gospodarski položaj Jugoslavije.

Leta 1924 se je le malo bankam posrečilo dobiti v inozemstvu kredit, tako državna hipotekarna banka v Šviciji 15 milijonov frankov. Leta 1922 se je dogovorila Jugoslavija z Blairovo skupino za kredit 100 milijonov dolarjev; 15 milijonov je dobila takoj, opcijski rok za ostale emisije je potekel 31. marca 1925, a so ga podaljšali za nadaljnjih šest mesecev. Blairova skupina se pogaja sedaj z londonsko banko Armstrong o drugi emisiji tega posojila, torej spet o 15 milijonih dolarjev, ki naj bi jih dali skupno, 7,5 Amerika, 7,5 Anglija. Gospodarski krogi upajo, da bi dobro uspela druga emisija olajšala tudi zasebnim podjetjem dogovore v inozemstvu za dobavo potrebnih kreditov; brez teh kreditov si pa zlasti jugoslovanska industrija nikakor ne more opomesti.

Državna posojila uporabljajo večinoma za zgradbo prometnih sredstev. Ne samo železnice, tudi ceste so potrebne, zlasti v Srbiji in Makedoniji. Prav posebno težavno je to, da so prejšnje stranske proge, na primer Ljubljana—Zagreb—Beograd, postale naenkrat glavne, pa svoji večji nalogi nikakor niso kos. V vsej Jugoslaviji je samo železnica Špilje—Maribor—Ljubljana—Rakek dvotirna, sedanja glavna proga iz Ljubljane v Beograd je še zmeraj enotirna. Nekateri deli države so vrhutega popolnoma ločeni drug od drugega, na primer Črna gora, ki ni imela preko Sandžaka s Staro Srbijo nobene zveze. Nerodne so bile zveze Beograda z Bosno ali Beograda z Vojvodino. Če si hotel priti iz Užice v zapadni Srbiji v Sarajevo, si se moral voziti 48 ur naokoli, dočim je gradba 42 km dolge proge Užice—Vardište znižala vožnjo sedaj na šest ur. V Pančevo prideš iz Beograda po ladji v pol ure; pozimi pa, če je Donava zamrznjena, se moraš peljati naokoli čez Novi Sad in Vel. Bečkerek in porabiš za to pot cel dan. Nekateri teh nedostatkov so sedaj že odpravili. Lani so otvorili že omenjeno progo Vardište—Užice; dalje 26 km dolgo progo Veles—Štip; Liška železnica je toliko napredovala, da bo vsaj v letošnjem poletju izročena prometu zadnji 67 km dolgi del Gračac—Knin in bomo imeli direktno zvezo z Dalmacijo; o prepotrebni zvezi Ormož—Ljutomer—Murska Sobota so pisali vsi naši listi, sedaj je tudi ta pod streho. Poleg tega, da so popravili v Srbiji vse v vojski popolnoma porušene proge, so zgradili v Jugoslaviji od leta 1919 naprej za 700 km novih prog. Letos pridejo poleg liške železnice na vrsto: Štip—Kočane, Beograd—Obrenovac, Trebinje—Bileča—Nakšić, Titel—Orlovat; druge proge so zamišljene in pridejo pozneje na vrsto. Cest so v zadnjih letih popravili in na novo zgradili nad 1000 kilometrov.

Z izboljšanjem prometnih sredstev gre z roko v roki dviganje produkcije. To se najbolj vidi na **trgovski bilanci**. Leta 1919 je znašal import 2982 milijonov dinarjev, eksport 685, leta 1920 3488 in 1320, leta 1923 8309 in 8048, leta 1924 pa 8221 in 9538. Dajmo importu številko 100, pride na eksport leta 1919 številka 23, l. 1920 38, leta 1923 že skoraj 97, leta 1924 pa 116. Tega leta je bila torej jugoslovanska trgovska bilanca prvič aktivna. Kaže, da bo aktivna tudi še zanaprej, kljub porastu dinarja.

Dinar je zrasel in se pozna to v splošni stagnaciji vsega gospodarskega življenja. 2. jan. 1924 je notiral dinar v Curihu 6.45, je padel 1. julija 1924 na 5.42, je pa v drugi polovici leta stalno rasel: 1. avgusta 6.50, 1. sept. 6.72, 1. okt. 7.17, 1. nov. 7.55, 1. dec. 7.50, 2. jan. 1925 7.93, 2. febr. 8.45, 2. marca 8.42, 1. apr. 8.37. Seveda je bila vsled tega trgovina precej rezervirana. Tudi domače cene se niso mogle prilagoditi novemu kursu dinarja in je eksport kajpak bistveno trpel. Dinar so slednjič ustavili in je ostal na 8.30 do 8.40. Iz tega sklepajo, da bo kupčija spet bolj živahna.

Letošnja letina pravijo, da bo prav dobra; posebno še, ker je kmetom vsled dobre lanske letine ostalo več

kapitala za produkcijo. Industrijski produkciji pa še zmeraj manjka obratnega kapitala, tako da je morala marsikatera industrija svoj obrat omejiti ali ga pa tudi popolnoma opustiti. Narodna banka ne more dati industriji kreditov; poročilo za leto 1924 pravi, da je emisija bankovcev potom banke zakonito omejena, dočim so doslej emitirani bankovci po prej dovoljenih kreditih izčrpani itd.

Pomanjkanje denarja je posledica deflacijske politike, ki jo je začel Stojadinović v novembru 1922. Obtok bankovcev je znašal 1. jan. 1923 5260 milijonov dinarjev, 1. jan. 1924 5790, 1. jan. 1925 6001, 1. marca 1925 5759 milijonov.

Kljub tej stabilnosti finančne politike in stalnemu dvigu dinarjeve vrednosti cene blaga nič ne padajo. Indeksna številka v veletrgovini (1913 = 100) je znašala v januarju 1923 2098, v januarju 1924 2034, v januarju 1925 2012, v marcu 1925 2009. To se da razlagati iz splošnega položaja na svetovnem trgu. V splošnem smatrajo gospodarski položaj Jugoslavije za ugoden in pravijo, da bo tudi nadalje ugoden in da se bo še zboljšal.

Kupčija počrez pa njena nemoralnost in oderuštvo.

Prvotno pogodbo za približno 300 kubičnih metrov lesa iz neke gozdne parcele sta stranki pozneje spremenili sporazumno tako, da je prodan les iz te parcele počrez za znesek 360.000 K. Kupec je res ves les podrl in s parcele vozil, plačal pa samo 160.000 K, radi česar je prodajalec moral tožiti za ostanek 200.000 K.

Toženec odklanja plačilo te vsote, češ da je iz te parcele dobil lesa le, kolikor ga je plačal, in utemeljuje svoje stališče nastopno: Res je sicer, da si je tisti gozd ogledal, toda ne natančno in osobito ni drevja meril. Že teden dni po prvotni pogodbi ga je začel tožitelj nagovarjati, naj prevzame les počrez, češ, da je v gozdu gotovo najmanj 300 m³ debel črez 20 cm debelosti, a da mu bo ostal les pod to debelostjo za režijo in trud. Ker se je skliceval na svoje poštenje in izjavljal, da jamči, da je najmanj 300 m³ lesa nad 20 cm in da si prihranila meritev, se je toženec končno vdal ter sta spremenila pogodbo na kup in prodajo počrez. Izkazalo pa se je pri podiranju, da je lesa približno samo ena tretjina in največ 120.000 K vred. Ko se je to tožitelju sporočilo, je bil v veliki zadregi in je obljubil, da popusti pri ceni. Pozneje se je pa premislil. Toženec bi moral les dvakrat preplačati. Očividno je nasprotnik izrabil njegovo lahkomišljenost in zmoto. Ker je med vrednostjo blaga in dogovorjeno ceno tako velikanska razlika, in je tožiteljeva zahteva v tako gorostasnem nasprotju z nasprotno dajatvijo, da ni izlepa najti primere v kupčiji, je tožiteljeva zahteva očitno oderuška in nemoralna.

Tožitelj pobija te navedbe, češ da si je toženec že pred prvo pogodbo gozd ogledal; že pri tej pogodbi je želel tožitelj, da se les prevzame počrez, a ne, da se določi cena po kubičnem metru, ker se ne razume na merjenje, pa je toženec odklonil. Tudi še po tej pogodbi si je toženec gozd in les z gozdu točno ogledal in je bil on tisti, ki je črez teden dni sprožil spremembo pogodbe v kupčijo počrez. Pri tem je pa on, tožitelj, izrečno poudarjal, da ne prevzame nikakega jamstva za to, koliko je lesa v gozdu. Sicer je pa lesa nad 20 cm toženec dobil iz gozda najmanj 300 m³, drv pa tudi za 150 m³.

Pravno sodišče je ugotovilo na podstavi sprejetih dokazov, da je tožitelj v prvi pogodbi res jamčil za to, da je vsega lesa za najmanj 300 m³; da je toženec pozneje predlagal izpremembo, naj mu tožitelj proda les počrez; da tožitelj pri tej drugi pogodbi tudi ustno ni jamčil za to, da bo lesa v gozdu najmanj 300 m³, in da je toženec izsekal iz gozda 180 m³ lesa in 90 m³ drv. Pravno sodišče je torej ugodilo tožbenemu zahtevku, češ da po vsem tem in ker si je toženec gozd in les poprej ogledal, ni govora o tem,

da bi bil tožitelj izrabil njegovo lahkomišljenost in da bi bila tožbeno zahteva nemoralna in oderuška.

Toženec je v prizivu še poudarjal, da je tožitelj les dobro poznal in za njegovo vrednost dobro vedel, ker ga je z zemljo vred bil prevzel par mesecev poprej po umrli svoji ženi in je bila tedaj gozdna parcela in les na njej cenjen na desetkrat manjšo vsoto, nego je tožitelj potem samo les tožencu prodal.

Prizivno sodišče prizivu ni ugodilo. — Toženec je po lastni navedbi lesni trgovec in torej sam strokovnjak. Pred sklepom pogodbe si je gozd ogledal. Ob drugi pogodbi tožitelj nikakor ni jamčil za količino lesa. Ni torej moči trditi, da je bilo tožiteljevo postopanje nemoralno in oderuško, a to tem manj, ker je prigovor prikratbe nad polovico nedopusten po čl. 277 in 286 trg. zak. Na nemoralnost pogodbe tudi iz zatrjevane tožiteljeve izjave ni moči sklepati, da je pripravljen, popustiti na kupnini znaten del. Čim je pa prvotna ugotovitev pravilna, da tožitelj v drugi pogodbi ni prevzel nobenega jamstva za množino debel in ni govora o nemoralnosti ali oderuštvu pogodbe, je brez pomena in nebitveno, kdo je dal povod za sklep druge pogodbe, zakaj se je izpremenila prva pogodba, kako je bil gozd v zapuščinski razpravi cenjen in po kateri ceni ga je tožitelj prevzel kakor tudi, koliko lesa je toženec dejanski iz gozda dobil.

V reviziji je toženec tudi še trdil, da druga pogodba nije tudi v obraz zakonitim določilom o navijanju cen, ker spada tudi les med nujne življenske potrebščine in ni najti razloga, zakaj naj bi smel posestnik prodati les za desetkratno ceno, kakor ga je on sam bil prevzel.

Revizijsko sodišče reviziji ni ugodilo. — Ni vsaka kupčija, ki se izkaže za eno pogodbeno stranko slaba, zato že tudi zoper lepe šege in nična. Ako bi to bilo tako, ne bi trebalo določbe v pravnem pomočku radi prikratbe nad polovico. Kupčije počrez, kakršna je bila ta, za katero gre pravda, so že ob sebi v večji ali manjši meri tvegane. Kakor ne bi bil mogel ob taki kupčiji tožitelj naknadno zahtevati višje cene nego je bila pogodena, če bi se izkazalo, da je les prodal pre poceni, enako previsoka cena sama zase toženca ne more upravičevati; da bi ugovarjal pogodbi ali kupnini. Iz tega razloga sta za razsojo stvari tudi brez pomena dejanska vrednost kupljene ga lesa in cena, za katero je tožitelj bil gozd prevzel na zapuščinski razpravi.

Toženec je pač trdil v pravdi, da je tožitelj izrabil njegovo lahkomišelnost in zmoto in ga tako pripravil do druge, sedaj sporne pogodbe. Toda da uspe s tem prigovorom, bi ga bil toženec moral obrazložiti z dejanskimi okolnostmi in te okolnosti dokazati. — To se mu pa ni posrečilo. Ugotovljeno je, da tožitelj ni jamčil za količino lesa, po drugi strani pa, da je toženec lesni trgovec in kot tak strokovnjak in da si je pred sklepom pogodbe gozd ogledal. Drugih okolnosti, ki naj bi utemeljile trditev o njegovi zmoti in lahkomišelnosti ter o njeni izrabi po tožitelju, toženec sploh ni trdil. Ob tem edino upoštevnom stvarnem položaju, kakršen je ugotovljen, pa ni pravnopomoten zaključek prizivnega sodišča, da navedeni ugovor zoper pogodbo ne velja.

Da bi pa pogodba nasprotovala kazenskim določbam o navijanju cen, toženec na prvi stopnji ni ugovarjal. Kakor ni učin očitnega prestopka dognan že po sami neprimernosti cen, enako ni zgolj z neprimernostjo cen še substancijiran pravkar omenjeni prigovor in bi se nanj ne bilo ozirati, tudi če bi se smel upoštevati kot novota proti predpisom §§ 513, 482 c. pr. r.

R. St.

Naš paviljon na dekorativni razstavi v Parizu.

Pisali smo že nekajkrat o udeležbi naše države na mednarodni razstavi dekorativne umetnosti v Parizu. Oficijelna otvoritev prireditve bo dne 29. aprila.

Jugoslavija ima na razstavi svoj lasten paviljon, za katerega je napravil načrt arhitekt Hribar, rodom Slovenec. Portal paviljona je napravljen iz hrastovega lesa, ki je tudi drugače zelo zastopan v našem oddelku. Nad portalom paviljona se nahaja prevleka iz bron in na njej je brati v latinskih črkah, ki pa so napravljene v starem cirilskem slogu: Pavillon du Royaume des Serbes, Croates et Slovenes. Načrt za napis je napravila ga. Olga Hekerjeva. Pod portalom se nahaja freska slikarja Joce Kljakovića, ki predstavlja našo umetnostno obrt: alegorijo s kmečkimi figurami.

Paviljon je razdeljen v več oddelkov. V prtiličju bo videti preproge, napravljene po načrtu zagrebškega slikarja prof. Krizmana. Preproge predstavljajo krog figurativnih motivov iz rastlinskega sveta. Pod je pokrit z bosanskimi čilimi v najenostavnejših barvah. Osnovna barva je siva, risbe vrhu nje pa so črne in bele.

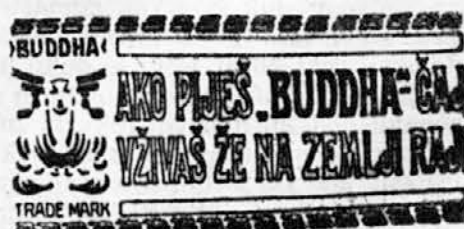
Izložbene omare so narejene iz hrastovega lesa. V njih so razstavljeni majhni predmeti, drobna plastika in keramika. Keramika je napravljena po načrtih osiješkega slikarja Hinka Juhna, ki je sam skrbel, da so glazure prišle iz peči v lepi obliki. Slikar Tomislav Krizman je naravnost zadivljen nad Juhnovimi izdelki ter izjavlja, da tako lepih stvari že davno ni videl. Juhn je pekel svoje keramike iz domače gline, ki je baš ob tej priliki pokazala svojo izvršno kakovost. V prtiličju je končno videti še dva kandelabra iz lesa, ki predstavljata ženski in moški goli lik ter sta visoka 2.30 m. Obe deli je izvršil mladi kipar Franjo Kršinić. Okolu prtiličja vidimo na steni ogromen trak Vladimira Becića, ki predstavlja jugoslovensko narodno kolo, ter je dolg 18 m.

V prvem nadstropju vidimo najprej šest lesenih stebrov iz hrastovega lesa, v katere so vrezani narodni motivi pod nadzorstvom kiparja Frangoša iz Zagreba. Plastike so rezali preprosti ljudje s kmetov. Bakren luster, ki se nahaja v teh prostorih, je delo arhitekta Tadića. V omarah so razstavljeni narodni tekstilni proizvodi. Okna so napravljena po načrtih slikarjev Milunovića, Vanke, Kljakovića in Becića. Okna so bila izgotovljena v dveh zagrebških ateljehih.

Pohištvo v I. nadstropju je zelo diskretno izdelano in ga ni mnogo, ker je prostor precej skromen (samo 150 kvadratnih metrov). Postavljenih je v dvorani samo par stolov. Tukaj mogočno opozarja nase posebno garnitura pirotskih preprog, po številu 24 kosov. Preproge imajo temno ozadje, ornamenta na njih so beli in črni. Razdeljeni so geometrično in vsi, ki so doslej videli pirotske preproge, zatrjujejo, da mora ta oddelek vzbuditi na celi razstavi velikansko zanimanje.

Poleg paviljona se nahaja še mala prodajalna za naše predmete, katero je zgradil arhitekt Kojić. Površina tega prostora znaša jedva 240 kv. metrov. Tu se bodo prodajale narodne vezenine, izdelki iz kože, leseni produkti, filigrani, zlatarski predmeti, čevlji, opanke, čipke, pletenine, obleke itd. Veliko pozornost vzbujajo že sedaj slovenske in dalmatinske čipke. V prodajalni se nahaja kavarna, katera je napravljena v bosanskem slogu. Mnogo predmetov je poslalo na razstavo več društev za gojitev narodne umetnosti iz Beograda, Zagreba, Splita, Sarajeva, Dubrovnika, Ljubljane, Petrinja in Istre.

V veliki Palači (Grand Palais) bodo razstavljene jugoslovanske sobe, in sicer: splitska soba (jedilnica), bosanska soba (v moderniziranem bosanskem slogu), ljubljanska (dekliška soba s čipkami) ter hrvatska soba (takisto z garnituro čipk). V tem prostoru bo videti tudi regulačne načrte naših mest, katere so napraviti arhitekti za Ljubljano, Beograd, Zagreb, Split in druga mesta.

Poedine oblasti kot take ne bodo na razstavi zastopane, ker je aranžerje vodila ideja, da mora prireditvi biti enotna. So pa vendarle neki momenti, ki dopuščajo grupacijo po pokrajinah. Tako je n. pr. razstavila južna Srbija: filigranska dela, kotlarske izdelke, tekstilne predmete in vezenine; Srbija: večinoma vezenine, preproge, grafične izdelke in sukna; Hrvatska: keramiko, lesene predmete, zbirko lutk v narodnih nošah, vezane knjige; Vojvodina: grafične predmete, čipke, tekstilne izdelke; Dalmacija: čipke in fotografije; Slovenija: čipke, pohištvo, puškarske predmete, Bosna: preproge, filigrane, vezenine in izdelke bosanskih obrtnikov.

V Domu Invalidov bo tudi gledališka razstava, katere se udeležijo i naše gledališke institucije. Beograjsko gledališče razstavlja figurine za: Smrt majke Jugovičev, Kneginja Majo ter Narodni balet. Zagreb razstavlja lutke, ki predstavljajo: Licitarsko srce. Kar hočete itd. Ni pa sigurno, če pride v Pariz ob priliki razstave naši državni gledališči iz Beograda in Zagreba, ker so denarni stroški za gostovanje preveliki.

Katalog Jugoslovenske razstave v Parizu bo torej zelo obilen ter bo obsegal več tisoč števil. Upajmo, da bo naša udeležba na tej svetovni prireditvi pripomogla k pravemu ugledu naše države v zunanjem svetu.

Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Za tiskarsko industrijo naj bi se postavile šole v večjih tiskarnah v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in sicer večerne ali poldnevne. Za papirno industrijo in konfekcijo papirja treba osnovati večerno ali poldnevno šolo v tovarni papirja in konfekcije papirja.

Za opekarsko industrijo treba osnovati šolo za strojno opekarnstvo v eni večjih opekarn v Leskovcu in Vel. Kindi. Šola naj bi bila za začetek večerna. Vzgjajala naj bi dobre strokovne delavce in poslovodje za strojne opekarnice. V šolo naj bi se sprejemali pomočniki opekarske stroke in strojni ključavničarji ali kovači.

Za ostalo keramično industrijo treba otvoriti šolo in to 1. v Pirotu lončarsko dnevno šolo za lončarske pomočnike, ki naj bi prirejale pozimi sezonske tečaje za vse lončarske seljake, katerih je na stotine; 2. v keramični tovarni »Zagorka« v Budikovčini (Hrvatska).

Obstoječo obrtno-umetniško šolo v Sarajevu naj bi se proširilo tudi na graversko in livarsko stroko, posrebovanje, pozlatarstvo, ponikljavanje in pomesingovanje.

Za ostale industrije, ki jih imamo v državi, kakor za alkohol, škrob, predelovanje mesa, izdelovanje konzerv

itd., naj bi se vršilo šolanje na ta način, da bi se izbrali sposobni mladeniči in pošiljali v domače tovarne, da se tam priučijo strokovnega dela in tovarniške uprave. Ti učenci naj bi se vzdrževali deloma ali do cela na državne stroške.

Vprašanje je, ali bi privatne tovarne in delavnice bile pripravljene, da se porablajo kot šolske delavnice. Mi smo mnenja, da se bo našel izhod v tem oziru ali da bodo tovarni ali delavnice dajali odškodnino učenci ali pa da se tako tovarno ali delavnico deloma ali docela oprosti davka in carine ali pa bi se ji dalo kak drug viden znak državnega priznanja in odlikovanja. Vsekakor pa je treba uvesti s šolskim zakonom prisilnost pouka.

Te šole imajo nalogo, da ali modernizirajo že obstoječo hišno industrijo, ali da uvedejo nove stroke namesto onih, ki propadajo, ali da se v krajih, ki so kot siromašni za to ugodni, uvede v novo hišno industrijo.

Znano je, da imamo znatno število strok hišne industrije, na primer sukne v okolici Pirota, preprogarske v Pirotu, vrvarske v Vranji in Leskovcu, lončarske v Roge in Podpeču (okrožje užiško); sodarsko v Nikolajeviću in Ravnih (okrožje užiško); suhega mesa v užiški okolici; marmorsko v Studenici (okrožje čačaško); lesne v Ribnici in Kočevju (Slovenija); žebljarske v Kropi (Slovenija); slamnikarske v Domžalah (Slovenija); sitarske v Sloveniji; pletarske v Jagodini itd. itd.

Sole, ki naj pospešujejo in uvedejo nove vrste hišne industrije, morajo takoj pričeti s praktičnim delom. Pri delu naj bi se jim dober mojster iz kakega drugega kraja, v katerem se dotična vrsta hišne industrije popolneje in boljše izvaja. Najcenejše pride za državo, ako dela tak mojster na svoj lasten račun, a odškodnino mu dajejo učenci.

Za gotove vrste hišne industrije zadostujejo tudi tečaji, ki naj bi se prirejali od časa do časa. Za večje centre kamnoseške stroke treba uvesti stalno zimsko šolo, katero naj bi obiskovali poleg kamnosekov, ki delajo poleti v mestih na stavbah, tudi oni, ki delajo doma.

Imamo ogromne množine predmetov, kateri bi se mogli pri nas izdelovati v hišni industriji v potrebnejših in siromašnejših krajih. Med te predmete spada industrija umetnega cvetja, lesene škatlice iz mehkega in trdega lesa, vile, lopate, kolarski izdelki, sukno iz umetne volne, industrija drobnarij, kakor denarnice, portfeljev in slično; usnatih kovčkov, platnenih kovčkov, otroških igračk razne vrste, izdelovanje ribarskih mrež, konfekcija obleke in perila, pozamentarija, izdelovanje čipk in vezenje na ročnih strojih ali strojih z malimi motorji, izdelovanje glavnikov, izdelovanje lesenih delov za krtače, sedla itd.; izdelovanje palic, brusev, mlinskih kamnov, papirna konfekcija itd. itd.

Zimske šole za sezonske delavce. Sezonske delavce imamo, in to lončarske v pirotskem okrožju kamnoseške v Gor. in Dol. Matijevcih (niško okrožje); zidarje in drvarje v Črni travi (vransko okrožje), v Žitnem potoku (timoško okrožje), zidarje, kamnoseke in drvarje v Crvenju, Žlni itd. v okolici Knjaževca; zidarje v okraju srebrničnem v Travniku, peke v okraju porečkem itd., kolarje v starem okraju zaplanjskem.

Vsi ti sezonski delavci pridejo pozimi domov; udeleževati bi se torej mogli v polnem številu zimskih tečajev. Prirejanje takih tečajev bi izdatno pospešilo napredek stavbene stroke, s čemur bi bilo pomagano celim okrajem.

(Dalje sledi.)

Trgovina.

Prvi kongres naših trgovskih korporacij. Prvi kongres naših trgovskih korporacij kraljevine SHS se odpravi v Zagrebu 26. t. m. ob 11. uri dopoldne v bivši Sabornici na Markovem trgu. Zunanji posetnik kongresa je zagotovljeno stanovanje v hotelu »Esplanade«, od koder bodo skupno s Središnjim upravnim odborom Zveze trgovcev Hrvatske in Slavonije dne 26. t. m. ob 9. uri predpoldne odšli k otvoritvi zagrebškega velesajma. Za prvo plenarno sejo, ki se bo vršila 26. t. m. 11. uri, je določen sledeči dnevni red: 1. Pozdrav gostov in udeležencev. 2. Volitve predsedništva. 3. Čitanje predlogov. 4. Izbor sekcij. 5. Zaključek svečane seje. Ob 15. uri se začne delo v posameznih sekcijah. Ob 9. uri zvečer bo skupni roud v prostorih novega hotela »Esplanade«. V ponedeljek 27. t. m. ob 9. uri predpoldne se bo plenarna seja nadaljevala, na kateri se bodo sprejeli sklepi o delu sekcij in slučajnosti. Ob 13. uri bo skupni obed in ob pol 20. svečana predstava v Narodnem gledališču.

Zagrebski velesajem. Legitimacije za zagrebški velesajem prodajajo v Sloveniji: Podružnica Prve hrvatske štedionice v Ljubljani, v Celju in Mariboru, Zveza za tujski promet v Ljubljani, Urad ljubljanskega velesajma, Jadransko podunavska banka v Ljubljani, v Mariboru, Kranju, Mestne hranilnice v Črnomlju in Novem mestu, Savinjska posojilnica v Zalcu, Obrtna banka v Lutomeru, Gremij trgovcev v Ormožu, Trgovska banka v Slovegradu in Posojilnica v Ribnici.

Trgovska pogodba med Avstrijo in Grčijo. — Te dni sta Avstrija in Grčija podpisali medsebojno trgovsko pogodbo. Grčija je s to pogodbo priznala Avstriji konvencionalno tarifo in najvišje pogodnosti, Avstrija pa Grčiji poleg tega še znižanje carine na fige, rozine, olivno olje in grška vina. Avstrija se je tudi zavezala, da bo vsako leto kupila na Grškem 800 tisoč kilogramov tobaka.

Srednjeevropski lesni kartel. — Na Dunaju se vodijo pogajanja za vpovstavitve kartela za prodajo lesa. Inicijativo za ta pogajanja je dala kartelna družba »Akord«, ki je obstojala že v predvojni

dobi na Dunaju in že takrat precej pripomogla k ureditvi cen za domačo in inozemsko trgovino. Z osnovanjem kartela soglašajo rumunske in avstrijske lesne tvrdke. Sedaj se vrše pogajanja z jugoslovenskimi in sicer predvsem z bosanskimi podjetji. Tudi Slovaška podjetja kažejo zanimanje za kartel in so se pogajanja z njimi pred kratkim pričela.

Industrija.

Uvozna carina za premog. V zadevi uvedbe uvozne carine na vse vrste premoga in na koks smo že opetovano zavzeli svoje stališče in grajali krivico, ki se je storila s tem tudi onim podjetjem, ki so primorana, da morejo sploh vzdržavati obrat, uporabljati tudi inozemski premog. O predmetu smo dobili od naše trgovske in obrtniške zbornice še naslednjo informacijo: Domača industrija in prometna podjetja porabljajo tuzemski premog v vseh obratih v kolikor jim to obratni pogoji dopuščajo. Tako porablja na primer celo plinarna v Mariboru domači rujav premog v kolikor le more ter ga meša z importiranim inozemskim premogom, ker najboljše domače vrste premoga ne zadostujejo za produkcijo plina. Cela velika mariborska plinarna porabi mesečno le ca 30 ton inozemskega črnega premoga in bi uvozna carina, ki bi se upeljala na to vrsto premoga, podražila produkcijo plina ter postavila plinarno, ki se po elektrifikaciji mesta in okolice itak bori s težko konkurenco napram električni razsvetljavi in uporabi električne struje v gospodarstvu in gospodinjstvu, le še bolj kritičen položaj. — Za elektrokemične tovarne uporaba inozemskega premoga vsled primesi žvepla sploh ne pride v poštev, marveč morajo celo v inozemskem premogu izbirati samo najčistejše vrste antracita, ki imajo kolikor mogoče ogljika in minimalen odstotek odpadkov, ker jim drugače produkt ni čist fosfora in žvepla. Pripominjamo, da so te tovarne prvovrstne eksportne industrije, ki imajo na svetovnem tržišču zelo težak konkurenčni položaj in bi se jih že iz tega vidika moralo oprostiti uvozne carine za inozemski premog, ki ga uvažajo ne kot gorivno sredstvo, marveč kot surovino za izdelavo kemičnih produktov. Vsaka tudi najmanjša uvozna carina bi jim podražila produkcijske stroške in s tem otežila konkurenčno borbo v inozemstvu.

Komisija za nadzorovanje državnih delavnic vagonov. V ministrstvu saobračaja se je ustanovila strokovna komisija, ki bo vršila stalni nadzor nad državnimi delavnicami za popravilo vagonov in lokomotiv. Komisija bo po potrebi v svrhu kontrole potovala iz enega mesta v drugo, kjer se nahajajo takšne delavnice.

Kriza industrije v Angliji. V letošnjem letu postaja kriza v angleški industriji precej občutna. Predvsem se pozna v enih industrijah, ki so imele dobro konjunkturo radi posledic ruske okupacije, to so železna in premogovna. Produkcija sirovega železa je bila v marcu za okroglo 150.000 ton za ono v letu 1913. Tudi produkcija jekla trpi in pokazala se je nujna potreba po podpori, da se omili

LISTEK.

Letalsko pravo.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.
(Po predavanju v društvu »Pravnikuc«.)

II. MEDNARODNO PRAVO.

Ko se je pokazal pomen letala kot prometno in vojno sredstvo, ki se ne da vezati na posamezne države, sta se pojavili med pravnikmi dve glavni struji. »L'air est libre«, zrak je svoboden, se je glasilo geslo ene strani, katere glavni zastopnik je bil že imenovan Fauchille. Mišljen seveda ni bil zrak kot zmes raznih plinov, nego ozračje. Pomen tega reka je bil, da ozračje ni v nikogar zasebni lasti, zlasti pa tudi ne pod suvereniteto države. Analogija se je iskala v mednarodno priznani normi, da ni pod nikako državno oblastjo debelo morje. Drugi, zlasti mnogi Nemci, so zastopali nasprotno stališče: zračni prostor nad državnim ozemljem je v oblasti države, ozračje nad posameznim zemljiščem je v lasti lastnika zemljišča. Za obe trditvi so se glede zasebne lastnine dali navesti pozitivni zakoni, n. pr. § 297 našega občnega državlanskega zakona:

med nepremičnine spadajo tudi one, ki se na zemlji zgrade z namenom, da naj vedno tam ostanejo, kakor hiše in druga poslopja z ozračjem, ki je navpično nad njimi; čl. 552. francoskega državlanskega zakonika: La propriété du sol emporte la propriété du dessus et du dessous; čl. 440. italijanskega državlanskega zakonika: chi ha la proprietà del suolo ha pur quella dello spazio sovrastante e di tutto ciò che si trova sopra e sotto la superficie. Za suverenost se je navajal poleg teoretskih zlasti praktični razlog, da država ne more izvrševati popolne suverenosti niti nad površino, če je nima nad ozračjem, kajti iz ozračja je moči iz poljubne višine vplivati na površino. S tem razlogom se je zlasti pobijalo posredujoče mnenje, da naj bo ozračje izven suverenosti še le nad določeno višino: kolikor visoko seže strel topa, kakor nekdanj glede obrežnega morja, 1500 m, 2000 m itd. Po drugi strani so pristaši brezsuverenosti ozračja mogli iz državlanskega zakonika kazati, da se teoretski neomejena lastninska pravica do ozračja dejanski priznava le v toliko, kolikor visoko sega dejanski interes lastnika površine, n. pr. § 667. švicarskega državlanskega zakonika: lastnina na zemlji se-

ga navzgor v ozračje, kolikor daleč obstoja interes za izvrševanje lastninske pravice; § 905. nemškega državlanskega zakonika: pravica lastnika zemljišča se razteza na prostor nad površino. Lastnik (zemljišča) pa ne more prepovedati učinkovanja, ki se vrši v taki višini, da nima interesa do izključevanja. Dvomljiv pa je čl. 96. črnogorskega imovinskega zakonika: Vlasnik nepokretna dobra biva u opšte vlasnik i svega vazdušnog prostora... u koliku se ljudi tim vazdušnim prostorom služiti mogu. Za naše pravo bi opozoril še na nekaj: § 295. odz., ki sliče na kakor § 297 odz., določa, da se vse, kar zraste na zemlji, šteje k nepremičninam, ne govori o zračnem prostoru, kakor ne § 293 odz., ki določa pojem nepremičnine; samo za hiše in poslopja določa zakon lastninsko pravico do prostora nad nepremičnino. Vzrok je brez dvoma ta, da si nad nezazidanim svetom ni bilo moči misliti posebnega interesa na ozračju. Praksa in moderna teorija pa pač tudi pri nas priznava, da lastninska pravica do ozračja sega samo tako visoko, kolikor je mogoče izvrševati oblast nad njim, posest celo samo tako daleč, kolikor se oblast res izvršuje.

Ko se je tako po eni strani utesnjeval

obseg zasebne lastnine na ozračju in so moderni topovi za obrambo ozračja segali vedno višje, slednjic višje nego se je kdaj povzpelo letalo z ljudmi na krovu, so po drugi strani tudi zastopniki teorije zračne svobode priznavali, da ima vsaka država pravico braniti se zoper letanje po zraku, kolikor zahteva njen interes.

Obe mnenji sta se na ta način bližali drugo drugemu, zlasti ker tudi zastopniki suverenosti niso prezirali važnosti svobodnega prometa po zraku, in so bili, povdarjajoč suverenost, pripravljani dopustiti svoboden nesovržen prelet tujih letal. Rezultanto teh stremeljenj je potegnila vojna; nihče po nji ne bo dvomil, da treba državam načelno priznati suverenost nad ozračjem, nihče pa tudi ne bo dvomil, da načelno ne gre omejevati mirnega prometa po zraku v mirnem času.

To načelo je sprejela tudi mednarodna pogodba; vsaka sila ima popolno in izključno suverenost v zračnem prostoru nad svojim ozemljem, vsehvišji teritorialne vode in kolonije, vsaka država pogodnica pa se tudi zaveže, da dovoli v mirnem času svoboden nesovržen letalom drugih pogodnic, če izpolnujejo pogoje, ki jih stavlja pogodba. Pravila, ki jih izda pogodnica za ta del, mo-

vedno naraščajoča brezposelnost. Najslabše se godi produkciji premoga. Napram letu 1923. je že lansko leto izkazovala izpad okroglo 7 milijonov ton pri 273 milij. tonah, v prvih treh mesecih letošnjega leta pa znaša izpadek že pet milijonov ton. Finančni položaj cehov je zelo slab; kolikor tolikor se drže ravno oni, ki pridobivajo najfinejši premog. Težave povzročajo vrhu tega še zahteve delavstva po zvišanju minimalne mezde na višino leta 1914 z draginjsko doklado. Angleški premog je izgubil velik del tržišča v severnih državah, v Franciji in Italiji, kjer ga izpodriva rurski premog. O krizi angleške industrije priča ogromno število brezposelnih, ki je doseglo 1.200.000, k čemur je dodati še veliko število pol zaposlenih.

Trboveljski premog. — Direkcija državnih železnic v Beogradu se je odločila, da v bodoče naroči za potrebe svojih lokomotiv dnevno samo 10 vagonov, dočim jih je imela dosedaj na dan po 50 vagonov. Ta ukrep utemeljuje s tem, da so v zadnjem času začeli obratovati tudi bližnji rudniki, od koder je preskrba s premogom mnogo lažja.

Kartel ogrskih tekstilnih tovarn. — Ogrske tekstilne tovarne snujejo organizacijo, ki bi enotno uredila prodajne pogoje in ustanovila kontrolo nad zamudnimi plačniki. Pristop k organizaciji je prijavilo že 50 tovarn. Za morebitne izgube pri kreditiranju se osnuje poseben fond. Akcija ima pred vsem namen obvarovati člane pred nepričakovanimi izgubami pri insolvencah.

Obrt.

Obrtniški krediti. Trgovska in obrtniška zbornica nam poroča, da je dobila od Narodne banke, podružnice v Mariboru poročilo, da je kontigent dovoljen za podeljevanje obrtniških kreditov v okolišju mariborske podružnice, že izrpan in da je vse prošnje, ki bi se vložile iz tega okolišja, zavrniti.

Obrtniški krediti. Na vlogo, ki jo je napravila trgovska in obrtniška zbornica na prošnjo obrtno-zadružnega nadzorništva v Celju, da podpira vlogo nadzorništva, naslovljeno na Narodno banko kraljevine SHS, podružnico v Mariboru, v kateri nadzorništvo prosi, da bi Narodna banka opustila zahtevo osebne zglasitve obrtnikov, katerim so dovoljeni krediti pri predložitvi menice, je podružnica Narodne banke v Mariboru, kakor se nas informira, sporočila Trgovski in obrtniški zbornici, da je morala pozvati v Maribor vse one obrtnike, katerim je bil odobren kredit, ki pa kljub pismenim pojasnilom niso znali pravilno izstaviti menice in tozadevnih tiskovin, ki so potrebne pri eskontu. Narodna banka, da je dala o tem potrebna pojasnila obrtno-zadružnemu nadzorništvu v Celju, da ono pouči obrtnike, kako je treba izstavljati tiskovine in menice, ter da nadzorništvo tudi overi originalnost spisov. Za primer, da bi v bodoče predložili obrtniki pravilno izpolnjene tiskovine, je Narodna banka, podružnica v Mariboru pripravljena opustiti osebno zglasitev prošila.

VSE ZAHTEVA DOBRO ZLATOROG MILO!

Vajeniška številka »Obrtnega Vestnika«. Izšla je vajeniška številka »Obrtnega Vestnika« s sledečo vsebino: Engelbert Franchetti: Spomini. — Ivan Rebek: Vajencem. — J. Zadavec: Rokodelsko vajeništvo. — Dr. Viktor Murnik: O nečem, kar je po vojni še bolj nego prej potrebno. — Ivan Mohorič: K razstavi vajeniških del. — Dr. Ivan Pless: Kvalitetno delo kot bojno sredstvo proti konkurenci. — Dr. Josip Pretnar: Mojstrska in šolska vzgoja vajenca. — Prof. M. Presl: Vzgoja obrtniškega naraščaja. — A. Kosi: Nekoliko besed o obrtno-nadaljevalni šoli v Središču ob Dravi ob njeni triletnici. — Razno. — Številko priporočamo vsem našim naročnikom.

Nova šola za čilimarstvo v Južni Srbiji. S sklepom ministrstva trgovine in industrije se je otvorila v Berovu, v Južni Srbiji šola za čilimarstvo. Pouk v tej šoli, ki se je ustanovila na inicijativo tamkajšnjih meščanov in velikega župana bregalniške oblasti, se bo kmalu začel in so za to že angažirani strokovni referenti.

Denarstvo.

Porast hranilnih vlog v Avstriji. Na 31. marca t. l. so znašale hranilne vloge pri uradu poštne hranilnice pri osmih dunajskih velebankah, pri treh dunajskih hranilnicah in pri Dorotheumu 290.4 milijona šilingov napram 280 milijonov dne 28. februarja t. l., tako da znaša porast 20.4 milijona šilingov, t. j. 8%.

Francoske finance. Finančni odbor je dovolil vladi v svrhu sanacije financ dvomesečni proračunski provizorij.

Češkoslovaška prepoveduje izvoz svojih kron. Izza 1. aprila t. l. je češkoslovaška vlada prepovedala izvoz češkoslovaških kron za uvoz blaga iz držav z slabo valuto. Tako ne bomo dobili od 1. aprila naprej za blago, koje izvažamo v Češkoslovaško, češkoslovaške krone, ampak dinarje, ki se morajo kupiti na praški borzi. Naša vlada zahteva od izvoznikov, da osigurajo uvoz valute za izvoženo blago. Medtem pa onemogoča najnovejša naredba češkoslovaške vlade našim izvoznikom da zadostijo svoji obveznosti glede osiguranja valute. Toda tudi, ako

bi se te zahteve mogle izpolniti z uvozom prostih dinarjev, katere bo mogoče dobiti tudi v Češkoslovaški, se mora vendar vprašati na kateri način si naj nabavijo češke krone naši uvozniki za plačanje svojih dolgov v Češkoslovaški. Tudi so se izvršile velike prodaje koruze z dobavnimi roki za naslednje mesece. Kako bo tu pomagati? Sicer določa naredba, da za prejšnje sklepe, storjene pred 1. aprilom, ne velja naredba o prepovedi izvoza čeških kron, toda procedura dokazovanja je dolga in neugodna, tako da se skoro niti ne izplača.

Davki in takse.

Kaj pomeni za Slovenijo nov davek na zaslužek telesnih delavcev? Dopisnik dunajske »Börse« omenja v enem zadnjih poročil o gospodarskem položaju v naši državi tudi z dvanajstinskim zakonom uveljavljeni davek na zaslužek telesnih delavcev in izvaja: Sedaj sicer še nimamo natančnih statističnih podatkov o zaslužku, ki ga plačujejo trgovci, industriji in obrtniki v posameznih pokrajinah svojim delavcem, a kako težko breme pomeni nov davek za delavce dokazuje proračun ministra za finance, ki domneva, da mu bo ta davek donesl v celoti 60 milijonov dinarjev, od katerih bo samo Slovenija plačala 12 milijonov, to je eno petino. Značilno je, da se proti temu nasilnemu obdavičevanju, katero smatrajo zagrebški finančni krogi za najkričnejše in najobčutnejše, ne upirajo le delavci, ampak da tudi delodajalci ostro protestirajo, ker bo ta davek podražil domače proizvode.

Davčne olajšave za inozemski kapital na Poljskem. Ministrski svet je priznal inozemskemu kapitalu, ki je na Poljskem investiran ali naložen v poljskih denarnih zavodih, dalekosežne davčne olajšave. Med drugimi se je priznala popolna davčna prostost za donose in obresti kapitalov, katere nalože na Poljskem osebe, ki stanujejo v inozemstvu. V tem oziru bi naj tudi naša država posnemala poljski vzgled v novem načrtu zakona o neposrednih davkih. V tem načrtu je vlada popolnoma opustila favoriziranje tu-

jega kapitala v državnem oziru, dasi je brez izdatnih davčnih prilegijev dotok tujega kapitala v našo državo praktično nemogoč ali vsaj izdatno obtežen.

Promet.

Postajanje potniških vlakov v Kranju. Kakor smo informirani, je direkcija državnih železnic v Ljubljani že podvzela korake, da se na postaji Kranj napravi nova čistilna jama na tiru I., tako da potniškim vlakom Ljubljana—Jesenice ne bo treba voziti do severnega konca postaje. Preureditev se izvrši v najkrajšem času.

Tujski promet v Dalmaciji. Letošnjo pomlad se razvija v Dalmaciji tujski promet izredno ugodno. Iz vseh držav prihajajo odlični gosti, ki se divijo prirodi in blagemu podnebnju. V Dubrovniku so bili v Veliki noči vsi hoteli prenapolnjeni. Cavtat je bil vrhutega shajališče domačih državljanov s Pašičem na čelu. Ljuba Jovanović se je z družino in večjim krogom prijateljev mudil v Šibeniku. Vreme je v Dalmaciji tako toplo, da se mnogi gostje vsak dan kopljejo.

Gradba primorske železnice. Kakor poročajo beograjski listi, se vlada resno trudi z načrtom zgradbe železniške proge, ki bi spajala vsa važnejša pristanišča na Hrvaškem Primorju, in ki bi šla iz sedanje bakarske postaje preko bakarske luke, Bakarca, Kraljevice in Novija v Sen. Kasneje bi se spojil Sen preko Plitvice tudi z bihaško progjo. Po izjavi finančnega ministra Stojadinovića, ki se je mudil zadnje dni v Sušaku in pokazal mnogo smisla za težnje tamošnjega prebivalstva, se prične z zgradbo imenovane proge že v najkrajšem času.

Tržaški promet v l. 1924. — V l. 1924. je doslo v Trst po morju 1871 milj. in po železnici 1406 milj., skupaj 3277 milijonov ton blaga, iz Trsta pa se je izvozilo po železnici 1578.5 in po morju 986, skupaj 2564.5 milijonov ton blaga. Uvoz je dosegel 86.2%, izvoz pa 109.3% prometa v l. 1913.

Carina.

Odprava uvoznih in izvoznih carinskih omejitev v Avstriji. Iz Zeneve javljajo: Gospodarska komisija prične v smislu sklepov društva narodov razpravo o gospodarski obnovi Srednje Evrope. Razprava prične dne 26. maja. Gospodarska komisija Društva narodov je povabila Avstrijo, Jugoslavijo in Madžarsko, da določijo svoje delegate. Na oficijelnem dnevnem redu sej gospodarske komisije je točka: Odprava vseh izvoznih in uvoznih carinskih omejitev. Razprava ima cilj, da izvede gospodarsko obnovo Avstrije, ki je potrebna z ozirom na finančno sanacijo avstrijske republike. Povodom te razprave se v Zenevi razvije gotovo živahna polemika med nasledstvenimi državami o odpravi carinskih omejitev. Kakor znano, je Avstrija na tujo inicijativo pričela z akcijo, ki naj bi Avstriji garantirala gotov gospodarski razmah in vpliv v nasledstvenih državah.

rajo enako veljati za vsa tuja letala. V vojnem času pogodba ne velja, niti nevtralne države niso dolžne izpolnovati jo. Pa tudi v mirnem času sme vsaka država pogodnica iz vojaških oziror in iz oziror javne varnosti zabraniti let nad določenimi predeli svojega ozemlja in sicer enako tujim letalom kakor domačim zasebnim letalom. Tudi tuja letala, ki kršijo tako prepoved, so podvržena domačim kazenskim zakonom, zlasti pa so zavezana, čim opazijo, da so v zabranjenem predelu, dati signal za silo in pristati na najbližjem letišču dotične države izven zabranjenega predala.

Tuja letala morajo preko držav pogodnic, če ne pristanejo, letati po potih, ki jih določa vsaka država pogodnica, in morajo pristati, če dobe zaradi javne varnosti dotični signal po mednarodnem, s pogodbo določenem kodu. Tuja vojna letala pa morajo imeti za let in pristajanje v drugi državi posebno dovoljenje. Če je imajo, jim gre načelno enaka eksteritorialnost kakor tujim vojnim ladjam; vojaško letalo pa, ki je prisiljeno, ali ki se mu je dalo znamenje ali poziv, da pristane na tujih tleh, zato ne dobi prednosti eksteritorialnosti. Pri tem je pripomniti, da je vojno letalo vsako, katere-

mu poveljuje oseba v vojni službi, ki ji je poverjeno vodstvo vojnega letala. Druga državna letala, namreč ona, ki so namenjena zgolj državnim službam, kakor poštni, carinski, policijski, nimajo nikakih privilegijev nego smejo meje celo prekršiti le na temelju posebnih dogovorov med poedinimi državami pogodnicami. Iz vsega tega sledi, da je svobodni let po tujem ozračju pravzaprav pridržan samo zasebnim letalom, vendar za razlikovanje med državami in zasebnim letalom ni odločilna lastninska pravica, nego služba, zaposlitev letala.

Vsaka država pogodnica je zavezana načelno pripustiti let nad svojim ozemljem samo letalom ostalih pogodnic. Letala drugih držav potrebujejo posebnega dovoljenja, ki se sme dati samo za določen čas in ki se sme samo za enak čas podaljšati.

Naravna posledica te norme je, da mora biti točno urejeno, po katerih vidikih se presoja pripadnost letal, in da mora letalo nositi vidne znake svoje pripadnosti, slično kakor pomorska ladija.

Pripadnost se presoja po dejstvu, v katero državo registru (matriki, matici) je letalo vpisano. Mednarodna pogodba torej posredno nalaga državam pogodni-

cam, da uvedejo registre vsaj za ona letala, ki hočejo ali utegnejo prekršiti državne meje. Po pogodbi more biti vsako letalo sočasno registrirano le v eni državi, in ne more biti registrirano drugje, nego v državi, čije pripadnik je lastnik letala. Družba se more vpisati kot lastnica letala le, če je po svojem sedežu pripadnica te države in so člani družbe državljani, dalje — to velja pač za kapitalaska udruženja in zadruga — če so predsednik in dve tretjini članov načelstva državljani dotične države, slednjič, če so izpolnjeni ostali pogoji, ki jih določa poedina država. Taki pogoji so na primer, da morata biti dve tretjini delniške glavnice v rokah državljanov, par zakonov predpisuje celo izrečno, da se morajo delnice glasiti na ime. Namen teh določb je jasen.

Da je omogočena kontrola, pošiljajo države pogodnice vsak mesec posebni mednarodni komisiji za letalstvo, ki se je ustanovila s pogodbo, prepise vpisov in izbrisov v svojih registrih in si tudi med seboj izmenjavajo take prepise; ravno tako morajo ostalim državam naznanjati zabranjene predele.

Tudi zakoni poedinih držav zastopajo istotako stališče državne oblasti v ozrač-

ju, ne izražajo pa povsod, da si laste oblast v ozračju nad teritorialnimi vodami. Vse države zahtevajo v svojih zakonih registracijo, da dobi letalo njihovo pripadnost, obenem pa določajo, da smejo na osnovi meddržavnih pogodb ali posebnega dovoljenja, ki se daje le za določen čas, v njihovem ozračju letati tudi tuja letala. Peru ima zanimivo določbo, da je let po njegovem ozračju tujim letalom brez posebnega dovoljenja načelno zabranjen manj nego 3000 m nad zemljo, ravno tako tudi pristajanje; kdor krši te določbe, je sumljiv vohunstva.

Poedini zakoni točno predpisujejo poleg zahteve, da je lastnik letala državljan, še ostale pogoje za registracijo, pa tudi, katera letala ne potrebujejo registracije; to so vobče državna in ona, ki se rabijo samo na letiščih in vežbališčih, če na njih letajo samo uslužbenci in letalski učenci.

(Dalje sledi.)

KUPUJMO IN PODPIRAJMO
izvrstno
Kolinsko cikorijo
domači izdelek.

Razno.

Program francoske vlade. Ministrski predsednik je v seji poslanske zbornice dne 22. t. m. čital vladno izjavo. Vladna izjava pravi uvodoma, da se morajo pred vprašanjem varnosti Francije in finančnega ravnotežja umakniti v ozadje vsi ostali problemi. Sedanja vlada bo imela kakor prejšnja pred očmi naslednja dva principa: spoštovanje sklenjenih mirovniških pogodb in pravično davčno postopanje. V to svrhu je potrebno, da postavi vsi državljani nacionalne interese nad strankarske strasti. Vlada bo nadaljevala izvršitev Dawesovega načrta, da uredi medzavezniške dolgeve. Francija želi dati svetu mir, ustaljenost in počitek, toda pod pogojem, da je sama najprej zavarovana. Vlada hoče ostati zvesta trem načelom Društva narodov: varnosti, razsodišču in razorožitvi. Srečna rešitev zunanjih problemov bo omogočila znižanje armade in njeno reorganizacijo. Za vsako ceno hoče vlada ravnovesje državnega proračuna; zato je skušala v mejah možnosti znižati izdatke, ki se bodo krili z davki. Po vzpostavitvi ravnovesja v državnem proračunu bo napela vse sile, da zniža primanjkljaj; naslovila bo na državljane apel, da po možnosti žrtvujejo v državne namene.

Naša reparacijska kvota za mesec maj. Našo vlado je obvestila reparacijska komisija, da znaša naša kvota za mesec maj t. l. 2.631.000 zlatih mark. Glede razdelitve te kvote se je vršila danes konferenca zastopnikov vseh prizadetih ministrstev.

Priprave za naša pogajanja z Grško. Dne 22. t. m. popoldne sta imela konferenco naša delegata za pogajanja z Grčijo Panta Gavrilović in Bošković. Razpravljala sta o materialu in delu, ki se ima pretresati na pogajanjih z grško delegacijo, ki bi imela priti te dni v Beograd. Prvi sestanek je določen na ponedeljek. Namen sestanka je, da definitivno odredi besedilo za konvencijo med Grško in Jugoslavijo.

Proglas bolgarskih znanstvenikov na evropsko javnost. Nad trideset znanstvenikov in filantropskih društev iz Sofije je naslovilo na evropsko javnost proglas, v katerem izjavljajo, da poslednji teroristični atentati na Bolgarskem dokazujejo dovolj jasno, da skušajo boljševiški elementi razrušiti trdne temelje bolgarske države. Ti zločinski fanatiki ne uživajo med ljudskimi masami nikake zaslombe. Bolgarski narod, zaključuje proglas, se ni še nikoli tako tesno strnil v enotno fronto proti tem sovražnikom kakor sedaj in bo našel potrebno energijo, da ukroti te škodljive elemente ter pomiri deželo.

Gojitev hmelja v Sloveniji. Hmelj se sadi v Sloveniji v srezkih poglavarstvih Celje, Dol. Dravograd, Slovenjgradec, Maribor in Ptuj, in sicer je znašala leta 1922 požeta površina hmeljskih nasadov v kamniškem okraju 4 ha 68 arov, v mariborski okolici 18.53 ha, v konjiškem okraju 2 ha 87 arov, v celjski okolici 824 ha 20 arov, v ptujski okolici 7 ha 46 arov in v slovenjgraškem okraju 32 ha 97 arov, skupno torej 890 ha 71 arov. Prihodek je znašal po uradni statistiki oddelka za kmetijstvo v Ljubljani: v kamniškem okraju na ha 2 q, skupno 9 q; v mariborski okolici na ha 3.7 q, skupno 68 q; v konjiški okolici na ha 4.3 q, skupno 12; v celjski okolici na ha 5.2, skupno 4285 q; v ptujski okolici na ha 4.6 q, skupno 34 q in v Slovenjgradu na ha 3.5 q, skupno 115 q, torej povprečno na 1 ha 5.07 q in skupno 4528 q. Za leto 1923 razpolagamo samo s podatki, ki nam jih je poslala Hmeljarna v Žalecu, in sicer se je po njih produciralo: v srezkem poglavarstvu Celje na 468 ha 5795 q hmelja; v srezkem poglavarstvu Maribor na 18 ha 220 q hmelja; v srezkem poglavarstvu Slovenjgradec na 10 ha 125 q hmelja; v srezkem poglavarstvu Dravograd na 2 ha 30 q hmelja; v srezkem poglavarstvu Ptuj na 2 ha 30 q hmelja; skupaj na 500 ha 6200 q hmelja. Celokupno število hmeljarjev v Sloveniji se eni na 1000, in sicer ga kultivirajo v Savinski dolini skoro vsi kmetje, a v Žalecu samem je 28 hmeljarjev, ki producirajo okrog 400 q.

Izseljevanje iz Slovenije v l. 1924. Iz Slovenije se je v l. 1924 izselilo 466 moških in 198 žensk, skupaj 664 oseb. Po poklicu jih je bilo 56 kvalificiranih in 199 nekvalificiranih delavcev, 344 poljedelcev, 12 prostih poklicev in 53 brez poklica (otroci in žene). Starih je bilo 66 izpod 18 let, 355 od 18 do 30, 224 od 30 do 50 let in 19 preko 50 let. Izselilo se jih je 282 v Zedinjene države, 206 v Kanado, 1 v Avstralijo, 1 v Novo Zelandijo, 67 v Argentinijo, 16 v Brazilijo, 3 v Chile, 73 v Urugvaj in 15 v druge ameriške države. Za prekomorsko vožnjo se jih je ukrcalo največ v Cherbourg (235), Antwerp (113), Hamburg (92) in Havre (73).

Socialno zavarovanje v Rusiji. Sovjeti so na novo uredili socialno zavarovanje delavcev. Prispevki za zavarovanje znašajo 1. v nevarnostnem razredu 16%, v 2. 18%; v 3. 20% in v 4. 25%. Za nekatera podjetja so prispevki znižani od 10 do 16%. Tako plačajo državna industrijska podjetja 10%, drž. železnice 12%, lesna podjetja 14% prispevek.

Padanje brezposelnosti v Avstriji. Od 1. do 15. aprila t. l. je nazadovalo število

delavcev, ki so dobivali podpore, za 1032. Dasi je celokupno sedaj na Dunaju še 77.057 brezposelnih, se vendar povsod opaža tendenca k padanju, ki je začela začetkom marca t. l.

Prodaja avtomobilov v Banatu. V zdanjem času se opaža v Banatu velik napredek avtomobilizma. Bogati posestniki kupujejo prav radi avtomobile, ker so jim ti ceneji nego vzdrževanje para paradižnih konj.

Najboljši šivalni stroj je edino le Josip Petelinc-a

znanka **Gritzner in Adler** za rodbino, obrt in industrijo blizu Prešernovega spomenika

Ljubljana Pouk v vezenju brezplačen. Veletna garancija. Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Ljubljanska borza.

24. aprila 1925.

Blago: Deske monte, 25 mm, feo meja bl. 588; hrastovi frizi, od 4 do 9 cm, od 25 do 60 cm, feo meja den. 1400; smrekovi ozir. jelovi, od 25 cm prem. napr., feo nakl. post. den. 250; Jagetovi hlodi, od 20 cm prem. napr., feo nakl. post., 2 vag., den. 380, bl. 380, zaklj. 380; cerovi hlodi, od 25 cm feo nakladalna postaja, 4 vag., den. 18, bl. 18, zaklj. 18; pšenica Rosafé, par. Ljubljana den. 447, bl. 475; pšenica avstral., par. Ljubljana bl. 470; otrobi pšenični, debeli, par. Ljubljana bl. 225; otrobi pšenični, drobni, juta vreče, par. Ljubljana bl. 190; koroza zobata, feo bos. post. bl. 180; koroza medjimurska, par. Ljubljana bl. 236.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 den. 60, bl. 61.50; loter. 2½% drž. renta za voj. škodo den. 161, bl. 161.50, zaklj. 161.50; Celjska pos. den. 210, bl. 210, zaklj. 210; Ljublj. kred. banka den. 217; Merkant. banka den. 110, bl. 110, zaklj. 110; Prva hrv. šted. den. 820, bl. 830; Kred. zav. za trg. in ind. den. 190, bl. 200; Strojne tov. in hv. bl. 135; Trboveljska prem. dr. den. 385, bl. 395; Združ. pap. Vevče den. 100, bl. 112; Stavbna družba den. 265, bl. 280;

Tržna poročila.

Celjski svinjski sejem (18. t. m.). Dogon 130 komadov. Povprečna cena: prašiči od 6 do 7 tednov Din 90 do 140, od

8 do 9 tednov Din 140 do 180, od 9 do 12 tednov Din 200 do 230, 3 mesece stari Din 300 do 350, 6 mesecev Din 350 do 500, 7 do 8 mesecev Din 600 do 700. Prodanih je bilo 30 svinj. Ponudb mnogo, cene zmerne.

Zagrebski tedenski sejem (22. t. m.). Dogon majhen. Cene nespremenjene. Inozemskih kupecv ni bilo. Cene za kg žive teže: voli I. 11.50 do 12, II. 9 do 11, III. 7 do 8.50, krave I. 10 do 11.50, II. 7 do 8, III. 3 do 6; mlada živina I. 12 do 13, II. 11 do 12; teleta I. 10 do 11.50, II. 8 do 10; svinje domače nepitane 12 do 13, domače pitane 14 do 15, prasci do 1 leta 12 do 13, preko 1 leta 12 do 13.50 dinarjev. Krma: seno I. 100 do 120, II. 75 do 80; detelja 125 do 150 Din za 100 kilogramov.

Čikaška žitna borza (22. t. m.). Pšenica: maj 155.75, julij 143.50, september 135.75. Rž: maj 112.50, julij 112.25, september 103.75. Tendence čvrsta. Turščica: maj 108.50, julij 112 in pet osmink, september 112. Tendence lahka. Oves: maj 42, julij 43 in pet osmink, september 44.50. Tendence lahka. Tovornine v Anglijo nespremenjene.

Dunajska borza za kmetijske produkte (22. t. m.). Valovanje tečajev na ameriških žitnih borzah se še vedno ni končalo. Kupčija v evropskih državah, ki so sedaj v prvi vrsti navezane na prekomorske produkte, je zaradi tega zelo nesigurna. O bodočem razvoju cen manjka vsaka možnost kombinacije. Na dunajskem tržišču vlada ta teden precej prijazno razpoloženje. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kilogramov v šilingih: pšenica: domača 51.50 do 52.50, madžarska s Potisja 54.50 do 55, jugoslovenska 54 do 55.50, Rosafé 51.50 do 52; rž: 49.50 do 51; ječmen: domači 45 do 49; turščica: 27 do 28; oves: 41 do 42.50; pšenični zdrob: 89 do 91; turšični zdrob: 44 do 46; pšenična moka: domača 86 do 88, madžarska 83.50 do 87, jugoslovenska 83.50 do 86 šilingov.

Dunajski svinjski sejem (21. t. m.). Dogon 12.124 komadov. Iz Jugoslavije jih je bilo 771. Cene so spričo večje ponudbe nazadovale za 20 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo v šilingih: debele svinje I. 2.10 do 2.20, srednjetežke 2 do 2.10, kmečke 2 do 2.20, stare 1.90 do 2.05 in mesne 1.80 do 2.30 (2.35).

Dobava, prodaja.

Dobava drv. Ekonomsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani prejema do 28. aprila 1925 ponudbe za dobavo 100.000 kg bukovih drv. Pogoji so na vpogled pri omenjenemu odeljenju.

Največje zanimanje

vlada za zgradbo stanovanjskih hiš sistema

„SEIDEL“

ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovršeno, najhitrejšje in najcenejše. Splošno pozornost vzbujajo

nosilci sistema „SEIDEL“, ki nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade itd. Natančnejše podatke dobite pri stavbnem podjetju Jakob Accetto, sin Ing. Viktor Accetto in drug, Ljubljana, Tabor št. 2.

Stopnice SEIDEL Ograje :

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi JUGO-AVTO. d. z. o. z. v Ljubljani.

Gradbeno podjetje **Ing. Dukić in drug**

= Ljubljana =

Bohoričeva ulica 24

GROM

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam: „GROM“ Podružnice: **MARIBOR, JESENICE, RAKEK.** Telefon interurban št. 454

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod najkvalitetnejšimi pogoji.

Zastopniki družbe **S. O. E.** za ekspresne pošiljke.

Prva žebliarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice
 Žebli za ladje, črni ali pocinkani
 Žebli za zgradbe, les itd.
 Žebli za čevlje
 Spojke za odre in prage

Spojke za ladje in splave
 Železne brane
 Zobje za brane
 Kljuge za podobe, zid, cevi, želebove itd.
 Vijaki z maticami

Podložne pločice
 Maticice
 Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd.
 Vijačni čepi
 Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje. Ilustrovani ceniki na razpolago. Prodaja se samo na debelo trgovcem.

= LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA =

(Ustanovljena 1900.)

Delniška glavnica Din 50,000.000' -
Skupne rezerve nad Din 10,000.000' -

Ljubljana, Dunajska c. (v lastni hiši)

o PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Poštni ček. račun Ljubljana 10.509
Brzjavni naslov: Banka Ljubljana
Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela.

Posluje po celi Jugoslaviji
Ustanov. l. 1923. Delniška glavnica znaša 3,000.000 Din v zlatu.

„JUGOSLAVIJA“

splošna zavarovalna družba.
Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja, 2. življenska zavarovanja, 3. nezgodna in jamalvena zavarovanja, 4. zavarovanja proti škodam vsled teletinskega vploma, 5. transportna zavarovanja, 6. zavarovanja proti škodam vsled razbitja stekla. — Največji tu delujoči zavod. Družba je prevzela od „Glaske vzajemne zavarovalnice“ in od zavarovalnih družb „Fenix“ (požarni oddelki) in „Franko-anglaise“ ves njihov kupčijski obstoj v naši državi. — Najnižje tarife. Takojnja plačila škod. — Glasom narežbe ministrstva za vojno in mornarico nadomeščajo polico splošne zavar. družbe „JUGOSLAVIJE“ ženitvene kavicje za častnike.

Pisarna: Dunajska cesta 15. Telefon 57.

Josip Petelinc, Ljubljana
Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) **ob vodi** Na malo!

Priloga potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, žepne robove, ščetke, sukance, toaletno blago.
Telefon 915

VINOČET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

**: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristinega vina.**

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, II. nadstropje.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsa vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špicerijsko blago

raznoverstno žganje
moko in
deželne pridelke
raznoverstno
rudninsko vodo
Lastna pražarna za
kavo in mlin za dl-
žave z električnim
obratom.

CENIK NA RAZPOLAGO!

**Zaloga
moškega perila**

tovarne „TRIGLAV“

Ljubljana

nasproti hotela „Štrukelj“

TVRDKA

A. VOLK

LJUBLJANA

Veletrgovina žita in
mievskih izdelkov
priporoča iz svoje zaloge
vse vrste pšenične
moke najboljših
banaških
mlinov,
otrobe, koruzne
in ajdove izdelke, kašo,
ječprenj, nadalje pšenico,
koruzo, oves, fižol
in druge
poljske pridelke.

Telefon štev. 449.
Brzjavni: VOLK.

ZAHTEVAJTE PONUDBE

IVAN JAX IN SIN, Ljubljana, Gosposvetska c. 2

Najboljši šivani in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivanih strojev. Desetletna garancija. Pisalni stroji „Adler“ in „Urania“. Kolesa iz prvih tovarn „Dürkopp“, „Sylvia“, „Waffenrad“, „Kaiser“.

Dr. ing. Miroslav Kasal

Oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik

Ljubljana - Mirje št. 11 - telefon št. 287

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev.

Projektiranje.

Najfinejše in najcenejše tiskovine izvršuje

TISKARNA MERKUR

trg.-industr. deln. družba

v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica.

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica 28-34.

Stalna zaloga čez 300 modernih spomenikov. Izdelava rodbinskih grobnic, mavzolejev, altarjev in vseh cerkvenih ter stavbnih del. - Marmorne plošče v vseh barvah za pohištvo, trgovine, mesnice itd. Slikalne plošče za elektriko, obloga sten itd. po zmerni ceni.

Tvrdba

IVAN PERDAN

nasledniki
v Ljubljani.

Glavna zaloga Ciril Metodovih vžigalic.

Veletrgovina špicerijskega in kolonijalnega blaga na debelo in na drobno po najnižjih dnevni cenah.

Zahtevajte cenike!

Teodor Korn

Ljubljana, Poljanska cesta št. 3

Krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov

Naprava strelavodov. - Kopalniške in klosetne naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za firme, barvo, tak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škalle) za konzerve

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopu)

Brzjavke: Kredit Ljubljana

Telefon štev. 40, 457, 548, 805, 806

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.